

COKZ

2023

JAARVERSLAG

INHOUDSOPGAVE

1.	Algemeen	7
	1.1 Doelstellingen van het COKZ	8
	1.2 Organisatieschema per 31 december 2023	10
	1.3 Kwaliteitsaangelegenheden	11
	1.4 Kaderwet zelfstandige bestuursorganen	13
	1.5 Tuchtrechtspraak	13
	1.6 Financiën	18
2.	Kwaliteitsnormen (Wet dieren)	19
	2.1 Zuivel	21
	2.1.1 Toezicht Boerderijmelk (koe- en geitenmelk)	21
	2.1.2 Bescherming van kwaliteitsaanduiding kaas	22
	2.1.3 Nationale kwaliteitsvoorschriften voor Goudse, Edammer en Commissiekaas	25
	2.1.4 Zuigelingenvoeding bestemd voor derde landen	25
	2.2 Eieren en pluimveevlees	26
	2.2.1 Eieren	26
	2.2.2 Pluimveevlees	28
3.	Voedselveiligheid (EU-hygiëneverordeningen)	30
	3.1 Zuivel	32
	3.1.1 Primaire fase zuivel	32
	3.1.2 Secundaire fase zuivel	33
	3.1.3 Monsterneming en onderzoek	33
	3.2 Eieren	34
	3.2.1 Primaire fase eieren	34
	3.2.2 Secundaire fase eieren	34
	3.2.3 Monsterneming en onderzoek	34
4.	Dierlijke bijproducten	35
5.	EU subsidieregelingen (Cross compliance)	37
6.	Interventieregelingen	39
7.	Export	41
	7.1 Exportcertificaten	42
	7.1.1 COKZ-certificaten	42
	7.1.2 Veterinaire NVWA-certificaten	42
	7.2 Exportprogramma's	42
	7.3 Aantallen certificaten zuivel	45
	7.4 Voorcertificaten ei (producten)	49
	7.5 Audits/Buitenlandse delegaties	50
Bijlage:	Samenstelling van bestuur, commissie van deskundigen en tuchtgerecht	52
	Gebruikte afkortingen	54

VOORWOORD

Met geen landbouwakkoord in 2023, de val van het Kabinet Rutte IV, verkiezingen en lopende kabinetsformatie en niet in de laatste plaats de oorlogen en geruchten van oorlogen was 2023 een bewogen jaar. Een jaar ook waarin wederom de uitgebreide grenscontrole in het kader van de Brexit werd uitgesteld.

Ander nieuws was er ook. Het aantal uitbraken van vogelgriep was met 10 gevallen in 2023 maar een fractie van het aantal uitbraken in 2022. Dat is een hoopvolle ontwikkeling. Voor het eerst sinds 2009 is er in Nederland weer Blauwtong vastgesteld. De besmettelijke virusziekte, die bij herkauwers o.a. hoge koorts en ontstekingen in de bek en kreupelheid kan veroorzaken, is meldingsplichtig maar niet bestrijdingsplichtig. Het kan leiden tot vermindering van de melkgift, maar voor de zuivel gelden geen restricties. Ook werd in 2023 een actieve uitbraak van Salmonella Enteritidis vastgesteld die gerelateerd is aan de consumptie van eieren. Meer dan 150 patiënten werden gemeld in leeftijd variërend van 1 tot 98 jaar. COKZ werkte intensief samen met de NVWA om de bron te vinden. Er zijn sterke aanwijzingen dat de oorzaak is gelegen in diervoeder. In september werd melding gemaakt van de vondst van hoge PFAS gehaltes in eieren van hobbyhouders. Het COKZ heeft geen toezichtsrol bij hobbyhouders, maar is wel betrokken bij het algemene monitoring onderzoek naar PFAS. PFAS is een aandachtspunt voor de komende tijd.

COKZ houdt toezicht op de EU handelsnormen voor het maximum aantal vleeskuikens dat in het scharrelstelsel per vierkante meter mag worden gehouden. Volgens de EU verordening mag dat maximaal 25 kg per m² zijn. Supermarkten hebben als leveringsvoorwaarde voor pluimveevlees gesteld dat zij alleen nog vlees afnemen als dit voldoet aan minimaal het Beter Leven Keurmerk 1 Ster (BLK-1) van de Dierenbescherming. Dit keurmerk hanteert voor wat betreft de bezettingsgraad de eerder genoemde EU-norm van 25 kg per m². De eis van de supermarkten heeft ertoe geleid dat vleeskuikenhouders massaal zijn omgeschakeld naar dit BLK-1. Enerzijds betekende dit dat de stallen van al die bedrijven opnieuw moesten worden ingemeten door het COKZ. Anderzijds betekende het dat de houders moeten wennen aan dit voor hun nieuwe houderijsysteem met als gevolg veel overtredingen van de norm van 25 kg/m². Dit leidde tot veel tuchtrechtzaken. Alleen al in 2023 waren dat er 65 (!). Om te bekijken hoe het aantal overtredingen kan worden teruggedrongen, heeft het COKZ

VOORWOORD

het initiatief genomen om met alle betrokken stakeholders rond de tafel te gaan. Het overleg is nog gaande.

Tijdens de Covid-19 situatie is een Memorandum of Understanding (MoU) opgesteld om COKZ samen met NVWA de audits namens de Chinese autoriteiten uit te laten voeren bij zuigelingenvoedingsfabrieken die exporteren naar China. Omdat alle partijen enthousiast waren over deze samenwerking, ging LNV in gesprek met China om deze MoU te verlengen voor de situatie dat Covid-19 niet langer een beperkende factor is. China gaf aan de MoU vooral te willen richten op de versterking van de capacity building, maar de audits met ingang van 2024 weer zelf te zullen gaan uitvoeren.

Bestuur en management team van het COKZ hebben in 2023 een strategisch overleg gevoerd over de mogelijke impact van de krimp van de veestapel op de toekomst van het COKZ. Uitkomst was dat de toekomst zeker niet somber wordt ingezien. Met verdere optimalisering van het toezicht en verbreding van het takenpakket met bijvoorbeeld zuivelvervangers en diervoeders kan het COKZ zeker toekomstbestendig zijn. En aan optimalisering wordt aan alle kanten gewerkt door het COKZ. Zo is het boerderijmelktoezicht herzien en wordt dit in 2024 geïmplementeerd. Ook de exportprogramma's worden tegen het licht gehouden en verbeterd. In het kader van de Brexit is de certificering van eieren verregaand gedigitaliseerd. Ook wordt gewerkt aan de herziening van de arbeidsvoorwaarden.

In 2023 hebben zich ook personele wisselingen binnen het bestuur voorgedaan. Er is een nieuw bestuurslid aangetreden en er heeft een voorzitterswisseling plaatsgevonden.

Een aantal van de hierboven genoemde onderwerpen komt verderop in dit jaarverslag nog wat gedetailleerder terug. Namens het bestuur wil ik mijn hartelijke dank en waardering uitspreken voor de gepleegde inzet van de directie en alle medewerkers van het COKZ in 2023.

Jaco Geurts
Voorzitter COKZ

A close-up profile of a brown chicken with a red comb, looking through a chain-link fence. The chicken's head is turned slightly to the right, and its feathers are a mix of brown and tan. The red comb is prominent and has a serrated edge. The chain-link fence is in the foreground, creating a grid pattern over the chicken. The background is blurred, showing more of the fence and some light filtering through.

1. ALGEMEEN

1. ALGEMEEN

1.1 DOELSTELLING VAN HET COKZ

Stichting COKZ (hierna: het COKZ) heeft als doelstelling het vervullen van publieke taken in opdracht van de overheid. Het COKZ is door de overheid aangewezen voor het uitvoeren van het toezicht op de Wet dieren, de handelsnormen voor eieren en vlees van pluimvee, de EU-regelgeving (hygiënepakket) en de Warenwet. Daarnaast is het COKZ aangewezen voor het verstrekken van exportcertificaten met betrekking tot melk- en zuivelproducten en verzorgt het COKZ in opdracht van de NVWA de voorcertificering van eieren.

De onafhankelijkheid van het COKZ wordt gewaarborgd door een bestuur dat bestaat uit onafhankelijke leden. De benoeming van de voorzitter en de overige bestuursleden behoeft de goedkeuring (voorzitter) resp. de instemming (overige bestuursleden) van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de Minister van Medische Zorg en Sport. De voorzitter en de leden zijn niet betrokken bij de productie en handel van zuivelproducten, eieren en/of pluimveevlees. Het bestuur is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar en ten opzichte van de directie van COKZ onafhankelijk en kritisch kunnen functioneren en hun taak naar behoren kunnen vervullen. De leden van het bestuur hebben geen nevenfuncties die tegenstrijdig zijn aan het belang van het COKZ.

1. ALGEMEEN

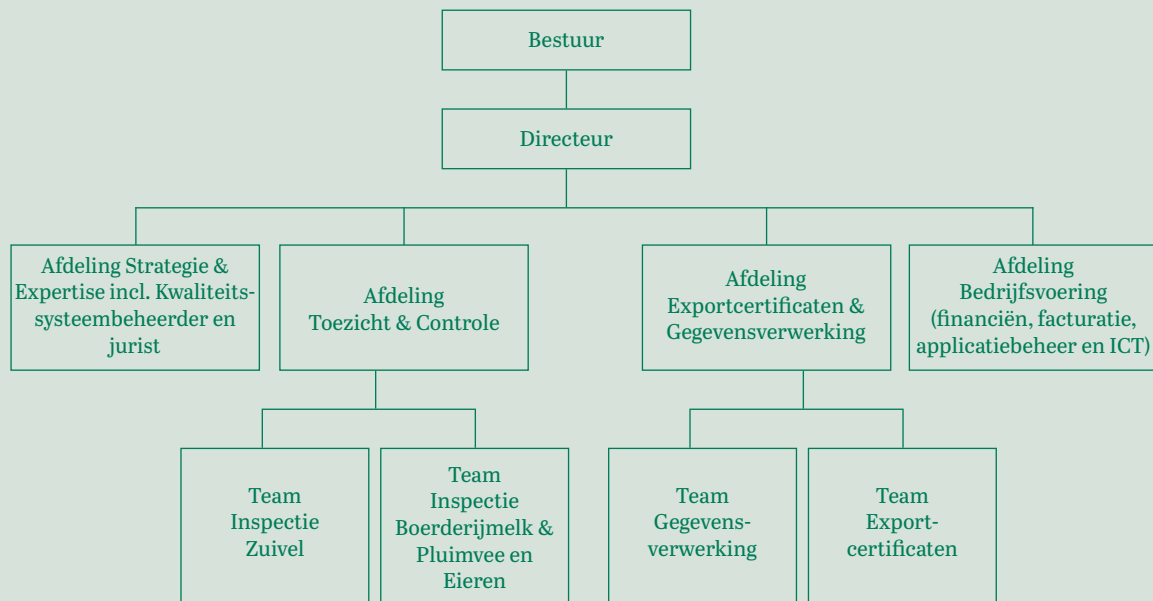
INNOVATIES

- Het project Ei-certificering heeft ertoe geleid dat aanvragen voor exportcertificaten voor eieren en eiprodukten volledig digitaal afgehandeld kunnen worden. Hiermee zijn de voorbereidingen ten behoeve van de Brexit volledig afgerond.
- Ook is geïnvesteerd in aanvullende software en hardware op het gebied van Cyber Security beveiliging.
- Om ICT- projecten bij COKZ intern te kunnen verbeteren en te kunnen borgen op het gebied van inhoud, proces en resultaat, is een business analist aangenomen.
- Voor 2024 is voorzien om de ingeslagen weg met betrekking tot het ontsluiten van gegevens met behulp van Business Intelligence verder te intensiveren om medewerkers en management eerder en beter te kunnen informeren o.b.v. de beschikbare data.
- In 2023 zijn alle handhelds, waarop inspecteurs in de buitendienst hun inspectiegegevens kunnen registreren, vervangen door een app op de mobiele telefoon.

1. ALGEMEEN

1.2 ORGANISATIESCHEMA PER 31 DECEMBER 2023

Directeur:
Wim van der Sande

Manager Strategie
& Expertise:
Karin Nagel

Manager Toezicht
& Controle
Richard Homan

Manager
Exportcertificering &
Gegevensverwerking:
Kris Pollaris

Manager
Bedrijfsvoering:
Steven van de Meent

1. ALGEMEEN

1.3 KWALITEITSAANGELEGENHEDEN

Raad voor Accreditatie

Het COKZ is geaccrediteerd door de Raad voor Accreditatie voor inspectiewerkzaamheden en monsterneming. De afzonderlijke verrichtingen die onder de accreditatie I-050 vallen, zijn te vinden via een link op de websites van het COKZ (www.cokz.nl) en op de website van de Raad voor Accreditatie (RvA) (www.rva.nl).

Beoordelingen kwaliteitssysteem

In 2023 is het kwaliteitssysteem beoordeeld op het voldoen aan de normen. Naast de uitvoering van interne audits is er in het verslagjaar een controlebeoordeling uitgevoerd door de Raad voor Accreditatie.

Kwaliteitsjaar 2023

In het jaar 2023 is verder gewerkt aan

- vorming van een kwaliteitsteam ter verbreding van het kwaliteitsbesef binnen het COKZ en optimalisering van de taakverdeling in het beheer en het onderhoud van het kwaliteitssysteem;
- de review van kwaliteitssysteemdocumenten;
- in kaart brengen van onbeheerde documenten en toetsen van relevantie en juistheid;
- coördinatie van afhandeling van afwijkingen dan wel aandachtspunten naar aanleiding van beoordelingen uitgevoerd bij het COKZ.

De inspanningen gedaan ten behoeve van het kwaliteitssysteem in 2023 hebben geleid tot continuering van de accreditatie van het COKZ.

1. ALGEMEEN

Klachten, bezwaren en/of verbetervoorstellen

In het verslagjaar heeft het COKZ 24 klachten, bezwaren en/of verbetervoorstellen ontvangen. Dit is vergelijkbaar met het aantal ontvangen klachten, bezwaren en/of verbetervoorstellen in 2022 (17).

Gezien het aantal uitgevoerde beoordelingen (ca. 22.000), genomen monsters (ca. 19.500) en afgegeven certificaten (ruim 76.000), is dit aantal beperkt. Het totaal van 24 betreffen allen klachten/bezwaren. In het verslagjaar zijn er geen verbetervoorstellen ontvangen. De ontvangen klachten en bezwaren zijn divers van aard en gaan over beoordelingsresultaten, rapportage, kosten van toezicht en exportcertificaten. Ze zijn verdeeld over de diensten toezicht hygiëne-pakket, toezicht wet dieren, controleprogramma's t.b.v. export, afgifte exportcertificaten en meer algemene zaken (bijv. tarieven) als resp. 5 : 12 : 1 : 3 : 3.

Voor de afhandeling van klachten, bezwaren en/of verbetervoorstellen wordt de '4O-systematiek' toegepast (Oorzaak, Omvang, Oplossing en de Operationaliteit).

Van de 24 ontvangen klachten en bezwaren, zijn er 6 als terecht aangemerkt.

Deze behoren tot verschillende diensten. Er zijn evenals in voorafgaande jaren vanuit de klachten, bezwaren en/of verbetervoorstellen, geen beroepsprocedures aangespannen.

In geval van terechte klachten en bezwaren zijn correlative en waar nodig, preventieve maatregelen genomen.

1. ALGEMEEN

1.4 KADERWET ZELFSTANDIGE BESTUURS ORGANEN (ZBO)

Het COKZ is door LNV aangewezen als zelfstandig bestuursorgaan (zbo) voor de taken die COKZ verricht in het kader van de Wet dieren. De Kaderwet zbo's is van toepassing op het COKZ. Hierin is geregeld wanneer de begroting, jaarrekening, jaarverslag e.d. moeten worden ingediend.

Daarnaast voert COKZ publieke taken uit in opdracht van de ministeries van LNV en VWS.

1.5 TUCHTRECHTSpraak

Bij of krachtens de Landbouwkwaliteitswet worden overtredingen, begaan door betrokkenen in het kader van de Wet dieren, aanhangig gemaakt bij het onafhankelijke tuchtgerecht van het COKZ te Leusden (hierna te noemen: het tuchtgerecht).

Het tuchtgerecht behandelt overtredingen met betrekking tot (boeren)kaas, boerderijmelk, eieren en pluimveevlees.

Het tuchtgerecht heeft in 2023 vijf maal zitting gehouden.

1. ALGEMEEN

De in 2023 aanhangig gemaakte zaken

Door het COKZ zijn in 2023 in totaal **163 nieuwe zaken aanhangig gemaakt** bij het tuchtgerecht. In onderstaande tabel treft u een overzicht aan van de aanhangig gemaakte zaken onderverdeeld in de verschillende categorieën.

Jaar	Totaal aantal aanhangig gemaakte zaken per jaar	Zaken onderverdeeld in (boeren)kaas, eieren en pluimveevlees							Door het tuchtgerecht afgehandelde zaken per jaar			Zaken ter behandeling naar het volgende jaar
		Boerenkaas	BGA Gouda/ Edam Holland	Hollandse Geitenkaas Kaas ¹	NH Gouda Kaas	Boerderij- melk	Eieren	Pluimvee- vlees	Mondeling	Schriftelijk	Uit vorig jaar	
2019	88	4	23	3	2 ¹		21	35	37	64	37 ²	26
2020	62	3	16	4	3		10	26	31	47	26 ³	9
2021	73	0	11	0	4	1	30	27	27	33	9	20
2022	99	2	8	2	1	1	24	61	23	66	20	30 ⁴
2023	163	2	11	4	1	1	29	115	60	109	30	24

Figuur 1. Aanhangig gemaakt tuchtrechtzaken 2019 - 2023

Er is 1 zaak (eieren) die in 2021 is behandeld door het Tuchtgerecht, waarbij het bedrijf in hoger beroep is gegaan bij het CBB. In de uitspraak van 19 september 2023 is het beroep van het bedrijf ongegrond verklaard. Deze zaak is in 2023 onherroepelijk geworden.

¹ In 2019 zijn de eerste zaken m.b.t. Noord-Hollandse Gouda kaas door het tuchtgerecht behandeld

² Het verschil van 4 komt doordat er één zaak nog niet is afgehandeld en drie zaken in 2020 onherroepelijk werden.

³ 4 zaken zijn medio/eind 2018 mondeling behandeld en nadat aanvullende gegevens zijn ingebracht is in 2020 hiervoor een uitspraak verzonden.

⁴ Het tuchtgerecht heeft in 2021/2022 één zaak m.b.t. Gouda kaas behandeld, waarvan het tuchtgerecht eind 2022 een deeluitspraak heeft gedaan. In 2023 is er nog geen uitspraak gedaan m.b.t. de overtredingen van de Noord Hollandse Gouda Kaas.

1. ALGEMEEN

Zaken die zijn afgehandeld in 2023

In 2023 heeft het tuchtgerecht **169 zaken behandeld**, waarvan 60 zaken ter zitting en 109 zaken schriftelijk.

Onderscheid moet worden gemaakt tussen bij het tuchtgerecht aanhangig gemaakte zaken en de daarin opgenomen overtredingen. Eén zaak kan meerdere overtredingen bevatten. Per overtreding kunnen één of meer tuchtrechtelijke maatregelen worden opgelegd conform artikel 13 Landbouwkwaliteitswet. In 2023 zijn door het tuchtrechtcollege in totaal **143 berispingen, 277 geldboetes en 13 voorwaardelijke geldboetes** opgelegd. Aanvullende info: In één zaak is de tenlastelegging nietig verklaard (boerderijmelk). In 3 zaken is vrijspraak verleend en in 3 zaken is geen tuchtmaatregel opgelegd. Al deze 6 zaken hebben betrekking op pluimveevlees.

In onderstaande tabellen staat het overzicht met overtredingen die door het tuchtgerecht in 2023 zijn behandeld en als overtreding zijn vastgesteld. De overtredingen zijn onderverdeeld per categorie.

Categorie	Aantal door het tuchtgerecht vastgestelde overtredingen in 2023	Aard van de overtredingen
Boerenkaas	2	Te hoog vetgehalte in de droge stof
	1	Te lage fosfatase-activiteit
BGA Gouda Holland	60	Te hoog vetgehalte in de droge stof
	1	Te laag vetgehalte in de droge stof
	53	Te hoog vochtgehalte
	1	Afwijkende fosfatase-activiteit
	1	Het vermelden van een onjuiste rijpingstermijn
Noord-Hollandse Gouda kaas	11	Te hoog vetgehalte in de droge stof
Hollandse Geitenkaas	8	Te laag vetgehalte in de droge stof
Boerderijmelk	1	Het niet ordelijk bewaren van de lege monsterflessen door de ontvanger van boerderijmelk in een speciaal daarvoor bestemde niet voor onbevoegden toegankelijke ruimte

Figuur 2. Overtredingen BGA Gouda Holland / Noord-Hollandse Gouda kaas / Boerderijmelk in 2023

1. ALGEMEEN

Categorie	Aantal door het tucht-gerecht vastgestelde overtredingen in 2023	Aard van de overtredingen
Eieren	4	Kwaliteitsgebreken
	9	Onjuiste gewichtsindeling
	2	Minimum nettogewicht was lager dan het minimum nettogewicht op de verpakkingen
	6	(On)gesorteerde eieren die niet voorzien waren van een producentencode of duidelijk leesbare producentencode
	10	Het ten onrechte verhandelen van kooi eieren/scharreleieren/vrije uitloopeieren
	1	Het verhandelen van scharreleieren terwijl niet vastgesteld kon worden of het houderijsysteem van de stal voldeed aan de gestelde eisen
	1	Overschrijden sorteertermijn
	4	Onjuiste t.h.t.-datum
	4	Het als legpluimveebedrijf leveren van eieren aan de detailhandel zonder tussenkomst van een erkend en geregistreerd bedrijf
	6	Het sorteren, verpakken of ompakken van eieren zonder erkend en geregistreerd te zijn als pakstation.
	3	Ongesorteerde eieren, afkomstig uit een andere lidstaat, die niet voorzien waren van een duidelijk leesbare en/of volledige producentencode en/of andere vermelding
	2	Het te koop aanbieden van losse eieren waarbij voor de consument de gegevens niet op een goed zichtbare en duidelijk leesbare wijze waren aangegeven
	2	Verpakkingen waren niet voorzien van alle vermeldingen
	1	Het niet in het register bijhouden van alle gegevens

Figuur 3. Overtredingen eieren 2023

1. ALGEMEEN

Categorie	Aantal door het tucht-gerecht vastgestelde overtredingen in 2023	Aard van de overtredingen
Pluimvee- vlees	175	Het afleveren van kuikens met een te hoog aflevergewicht
	5	Het afleveren van kuikens waarbij de leeftijd lager was dan de minimale leeftijd van 56 dagen
	2	Het niet verlenen van alle medewerking aan een toezichthouder bij de uitoefening van zijn bevoegdheden
	86	Het slachten van kuikens met een te hoog gemiddeld aflevergewicht

Figuur 4. Overtredingen pluimveevlees 2023

HOOG AANTAL Overschrijdingen AFLEVERGEWICHT

In het afgelopen jaar is er een uitzonderlijk hoog aantal zaken behandeld door het tuchtgerecht, waarbij de overtreding bestond uit de overschrijding van het maximaal toegestane aflevergewicht van 25 kg/m² van koppels die op de markt gebracht werden als “scharrel binnengehouden”.

De aanleiding voor deze stijging is te herleiden naar de keuze van de Retail om per 1 januari 2023 over te stappen op vlees met het “Beter Leven Keurmerk 1 ster”. Dit keurmerk vereist dat er wordt voldaan aan de voorwaarden voor “scharrel binnengehouden”, zoals deze zijn neergelegd in artikel 11 van Verordening (EG) nr. 543/2008. Hierdoor zijn vleeskuikenhouders ook in grote getale overgestapt op dit houderijsysteem.

Eén van de voorwaarden uit dit artikel, namelijk de grens van 25 kg/m² voor het aflevergewicht, wordt door het COKZ toegepast met een correctiefactor van 2%. Veel vleeskuikenhouders blijken echter in de beginfase na de overstap, om verschillende redenen, de grens met meer dan 2% te overschrijden.

1. ALGEMEEN

1.6 FINANCIËN

(Alle bedragen x € 1.000)

BALANS PER 31 DECEMBER	2023	2022
Activa		
Vaste activa	3.059	3.044
Vorderingen op korte termijn en voorraden	3.580	3.761
Liquide middelen	1.296	1.503
	7.935	8.308
Passiva		
Algemene reserve	2.892	3.311
Bestemmingsfonds	842	1.132
Voorzieningen	308	271
Schulden op lange termijn	933	1.008
Schulden op korte termijn	2.960	2.586
	7.935	8.308
 STAAT VAN BATEN EN LASTEN	 2023	 2022
Baten		
Opbrengsten diensten	10.427	9.219
Overige baten	579	408
Baten met een bijzondere bestemming	131	281
	11.137	9.908
Lasten		
Personeelskosten	5.858	5.419
Uitbesteding werkzaamheden	2.855	2.827
Afschrijvingen	521	524
Huisvestingskosten	130	109
Overige bedrijfslasten	2.448	1.718
Financiële lasten	32	39
Ottrekking algemene reserve	-618	-641
Ottrekking bestemmingsfonds	-89	-87
	11.137	9.908

2.

KWALITEITS- NORMEN (WET DIEREN)

2. KWALITEITSNORMEN (WET DIEREN)

In opdracht van het Ministerie van LNV is het COKZ belast met het toezicht op de naleving van de volgende onderwerpen uit de Regeling dierlijke producten:

In de zuivelsector:

- Boerderijmelk
- Bescherming van kwaliteitsaanduiding kaas
- Nationale kwaliteitsvoorschriften voor kaas
- Zuigelingenvoeding bestemd voor derde landen

In de eieren- en pluimveevleessector:

- Handelsnormen voor eieren en vlees van pluimvee
- Nationale voorschriften over de aanduiding van bijzondere slachtpluimveehouderijsystemen

De wijze waarop het toezicht wordt uitgeoefend is vastgelegd in specifieke controlereglementen. Deze reglementen zijn door het bestuur van het COKZ vastgesteld en door de overheid goedgekeurd.

2. KWALITEITSNORMEN (WET DIEREN)

2.1 ZUIVEL

2.1.1 TOEZICHT BOERDERIJMELK (KOE- EN GEITENMELK)

Het COKZ is aangewezen voor het toezicht op de naleving van de gestelde regels voor boerderijmelk in de Regeling dierlijke producten. Voor de borging van de kwaliteit van boerderijmelk en de export van melk en zuivelproducten is het van belang dat de grondstof (melk) aan hoge eisen voldoet. Het gaat hier bijvoorbeeld om kwaliteitsparameters zoals het kiemgetal, celgetal, reinheid, residuen van antibiotica, boterzuurbacteriën, zuurtegraad vet e.d.

Van elke levering boerderijmelk wordt een monster genomen door de chauffeurs van de rijdende melkontvangst (RMO). Deze monsters worden door een melkcontrolestation onderzocht.

Het toezicht boerderijmelk bestaat uit een jaarlijkse audit bij de ontvanger van boerderijmelk, toezicht op het melkcontrolestation en diverse inspecties op de werkvloer van de ontvangers van boerderijmelk zoals de inspectie van RMO-chauffeurs en monsterbewaarplaatsen.

Bedrijfscategorie	Aantal bedrijven	Aantal beoordelingen
Ontvanger van boerderijmelk	28	36
Controle boerderijmelk	28	2146
Melkcontrolestation	1	5

Na de evaluatie van het toezicht boerderijmelk in 2022 heeft het COKZ in 2023 nieuw toezicht ontwikkeld. Tijdens een sectorbijeenkomst heeft het COKZ de sector meegenomen in deze ontwikkeling naar efficiënter en effectiever toezicht.

2. KWALITEITSNORMEN (WET DIEREN)

2.1.2. BESCHERMING VAN KWALITEITSAANDUIDING KAAS

De Nederlandse zuivelsector produceert diverse kaassoorten die via een soort-specifiek productdossier door Verordening (EU) Nr. 1151/2012 bescherming genieten op de Europese markt. Het COKZ is verantwoordelijk voor de controles op de naleving van deze productdossiers voordat een product op de markt wordt gebracht.

In de Nederlandse zuivelsector vindt op dit moment productie plaats van:

- Gegarandeerde traditionele specialiteit (GTS):
 - o Boerenkaas
- Beschermdde oorsprongsbenaming (BOB):
 - o Boeren-Leidse met sleutels
 - o Noord-Hollandse Gouda
- Beschermdde geografische aanduiding (BGA):
 - o Gouda Holland en Edam Holland
 - o Hollandse geitenkaas

Om kaas als één van deze specifieke kaassoorten te mogen aanduiden en verhandelen moet de kaas voldoen aan de eisen die in het productdossier van de betreffende kaassoort zijn vastgelegd. Dit kunnen eisen zijn aan bijvoorbeeld de herkomst van de grondstoffen, de productielocatie, de receptuur en/of de rijping van de kaas. Kaas die niet voldoet aan de eisen van het productdossier mag niet als zodanig aangeduid op de markt worden gebracht. Om dit te beoordelen voert het COKZ-bemonsteringen, beoordelingen en keuringen van de kaas uit. Deze beoordelingen worden bij de verschillende schakels in de keten uitgevoerd, verspreidt in de tijd. Op deze manier kan worden geborgd dat de kaas ook na rijpen aan de gestelde eisen voldoet.

2. KWALITEITSNORMEN (WET DIEREN)

Productie en opvolgende bereiding van:	Aantal: bedrijven
GTS Boerenkaas	
• Productie	198
• Opvolgende bereiding	42
BOB Boeren-Leidse met sleutels	
• Productie	9
• Opvolgende bereiding	3
BOB Noord-Hollandse Gouda	
• Productie	2
• Opvolgende bereiding	19
BGA Gouda Holland en Edam Holland	
• Productie	13
• Opvolgende bereiding	38
BGA Hollandse geitenkaas	
• Productie	4
• Opvolgende bereiding	16

2. KWALITEITSNORMEN (WET DIEREN)

UITVOEREN BOB/BGA INSPECTIES OP DE BOERDERIJ

Naar aanleiding van een HFAG audit van de Europese Commissie in 2021 waarin geconcludeerd is dat er voor BOB/BGA dossiers ook inspecties op de boerderij moesten worden uitgevoerd is in 2022 een procedure opgesteld om deze inspecties vorm te geven. De onderstaande stappen zijn genomen om deze controles te implementeren:

- Beoordelingslijsten **BGA Gouda Holland, Edam Holland, BGA Hollandse Geitenkaas en BOB Noord-Hollandse Gouda** opgemaakt aan de hand van de bovengenoemde procedure.

De beoordelingslijsten zijn ingeregeld in de technische applicatie Exspect van het COKZ. Daarna getest en in productie genomen.

- In 2023 is de sector geïnformeerd middels een mailing om de gegevens met betrekking tot de melkveehouders aan te leveren.
- In Q3 2023 zijn de eerste 60 beoordelingen **BGA Gouda Holland, Edam Holland** volgens de procedure uitgevoerd op de boerderij.

Eerst bij de melkveehouders van 2 zuivelondernemingen (ontvangers van de melk), waarna een korte evaluatie heeft plaatsgevonden (Q4) om daarna stapsgewijs uit te kunnen rollen.

- In Q1 2024 worden de 60 controles bij melkveehouders van de 4 andere zuivelondernemingen ingepland en uitgevoerd.
- In de overige kwartalen in 2024 (Q2 en Q3) worden de controles met betrekking tot **BGA Hollandse Geitenkaas** (10) en **BOB Noord-Hollandse Gouda** (10) verder uitgerold.

2. KWALITEITSNORMEN (WET DIEREN)

2.1.3. NATIONALE KWALITEITSVOORSCHRIFTEN VOOR GOUDSE, EDAMMER EN COMMISSIEKAAS

Goudse kaas, Edammer kaas en Commissiekaas zijn kazen waarvoor nationale kwaliteitsvoorschriften gelden. In de Regeling dierlijke producten staan de eigenschappen opgenomen waaraan deze kazen moeten voldoen om onder die specifieke benaming in de handel gebracht te mogen worden. Het COKZ is belast met het toezicht op de naleving van deze regels en de keuring van de kaas. Dit doet het COKZ door het uitvoeren van bemonsteringen, beoordelingen en door het keuren van de kaas.

Het controleprogramma voor deze kaassoorten wordt niet uitgevoerd bij bedrijven als deze al onder toezicht staan via het product exportprogramma kaas van het COKZ of als de geproduceerde Goudse of Edammer valt onder het Europese productdossiers voor BOB Noord-Hollandse Gouda, BGA Gouda Holland of BGA Edam Holland.

Productie en opvolgende bereiding van:	Aantal: bedrijven
Goudse, Edammer en Commissiekaas	
• Productie	20
• Opvolgende bereiding	70

2.1.4. ZUIGELINGENVOEDING BESTEMD VOOR DERDE LANDEN

In de Regeling dierlijke producten is het COKZ aangewezen om toe te zien op de naleving van de gestelde regels met betrekking tot zuigelingenvoeding die bestemd is voor export buiten de EU (zgn. derde landen).

Van toepassing hierop is verordening (EU) Nr. 2016/127. Deze bevat onder andere samenstellings- en informatievoorschriften voor volledige zuigelingenvoeding en opvolgzuigelingenvoeding.

2. KWALITEITSNORMEN (WET DIEREN)

Het door het COKZ uitgevoerde controleprogramma bestaat uit maandelijks bezoeken aan de circa 16 producenten van dit soort producten voor monsternames ten behoeve van onderzoek op samenstelling, microbiologie en verontreinigingen. Ook worden er door het COKZ etiketten gecontroleerd van deze producten.

Met de sector is een voorstel voor wijziging van het controleprogramma opgesteld waarbij de aandacht voor monsterneming en onderzoek op samenstelling meer zal verschuiven naar onderzoek op verontreinigingen. Voor microbiologie wordt de frequentie van controle gehandhaafd. Het voorstel is in 2022 aan het bestuur voorgelegd en goedgekeurd. Vanaf januari 2023 wordt er volgens het nieuwe controleprogramma toezicht gehouden.

2.2 EIEREN EN PLUIMVEEVLEES

2.2.1 EIEREN

Voor het verhandelen van eieren binnen de EU zijn regels vastgesteld in Verordening (EU) nr. 1308/2013, waarbij Verordening (EU) 2023/2465 en Verordening (EU) 2023/2466 tot aanvulling en verdere uitwerking van bovengenoemde verordening gelden. Verordening (EU) 2023/2465 en Verordening (EU) 2023/2466 zijn per 28 november 2023 van kracht en heeft geleid tot intrekking van Verordening (EG) nr. 589/2008.

De kernpunten uit deze verordeningen zijn:

- De indelingscriteria voor classificering als klasse A of klasse B ei
- Indeling van klasse A eieren in gewichtsklassen
- Merking van klasse A eieren met een producentencode
- Alleen erkende pakstations mogen eieren sorteren, verpakken, de verpakking voorzien van een etiket en eieren ompakken
- Verpakkingen van klasse A eieren moet voorzien zijn van een Tenminste Houdbaar Tot (THT) datum en de gebruikte houderijmethode, te weten:
 - o „eieren van hennen met vrije uitloop”
 - o „scharreleieren” of
 - o „aangepaste kooi”

2. KWALITEITSNORMEN (WET DIEREN)

De productieketen van eieren is op te delen in de primaire, secundaire en tertiaire fase. Tot de primaire fase behoren de bedrijven waar de eieren worden geproduceerd. De secundaire fase omvat het transport van de eieren naar de volgende schakel alsmede de verwerking van eieren tot eiproducten. De tertiaire fase is de fase waarin eieren en eiproducten beschikbaar zijn voor 'de consument', met inbegrip van grootkeukens, horeca, detailhandel en retail. Deze indeling wordt gehanteerd vanwege de verschillende type risico's in elk van die fases. Het COKZ ziet toe op naleving van de bovengenoemde verordeningen in de primaire en secundaire ei-industrie, door middel van het uitvoeren van verschillende soorten controles: regulier, administratief en een vrije-uitloopcontrole.

Type bedrijf	Aantal bedrijven*
Primaire ei-industrie	825
Secundaire ei-industrie	271

* aantallen medio 2023

Stalmetingen bij legpluimvee

Het COKZ is belast met de uitvoering van stalmetingen. De eisen gesteld aan huisvesting van legkippen is op basis van de Europese richtlijn 1999/74/EG en het besluit houders van dieren.

Op de biologische productiesystemen voor legkippen houdt SKAL toezicht. In 2023 zijn er door het COKZ 32 stalmetingen uitgevoerd bij legeindpluimveebedrijven.

2. KWALITEITSNORMEN (WET DIEREN)

2.2.2 PLUIMVEEVLEES

Voor het verhandelen van pluimveevlees in de EU zijn regels vastgesteld in Verordening (EU) nr. 1308/2013 en Verordening (EG) nr. 543/2008.

‘Artikel 11 bedrijven’

In artikel 11 van deze verordening worden de onderstaande bijzondere slachtpluimveehouderij-systemen vleeskuikens genoemd:

- Scharrel binnengehouden;
- Scharrel met uitloop;
- Boerenscharrel met uitloop / Hoeve met uitloop;
- Boerenscharrel met vrije uitloop / Hoeve met vrije uitloop.

Voor deze houderijsystemen zijn voorwaarden vastgelegd waar het COKZ toezicht op houdt.

Onderwerp van deze voorwaarden zijn bijvoorbeeld: het maximaal aantal dieren, het maximaal totaal gewicht per vierkante meter staloppervlak en de minimale slachtleeftijd. Het COKZ controleert alle koppels vleeskuikens binnen deze houderijsystemen. Alle vleeskuikenstallen die deelnemen aan deze houderijsystemen worden gemeten. Op de biologische productiesystemen voor vleeskuikens houdt SKAL toezicht.

Naast de vleeskuikenhouders bezoekt het COKZ ook slachterijen en mengvoederbedrijven voor beoordelingen die betrekking hebben op de eisen voor deze bijzondere houderijsystemen.

Type bedrijf (art. 11)	Aantal bedrijven
Vleeskuiken- en eendenbedrijven • Stalmeting	469*
Slachterij	6
Mengvoeder	2

* medio 2023 waren er 469 bedrijven aangemeld; begin 2024 zijn dat er 533.

2. KWALITEITSNORMEN (WET DIEREN)

Controles bij overige slachterijen en uitsnijderijen

Op basis van deze verordeningen worden ook controles uitgevoerd bij andere ('niet-art. 11-') pluimveeslachterijen en uitsnijderijen. Bij deze bedrijven wordt onder andere gecontroleerd op:

- de benamingen waaronder het pluimveevlees wordt verkocht (vers, (diep) bevroren e.d.);
- de etikettering, aanbiedingsvorm en reclame met betrekking tot voor de eindverbruiker bestemd vlees van pluimvee;
- vermelding van de uiterste consumptiedatum;
- vermelding van het erkenningsnummer van het slachthuis of de uitsnijderij;
- vermelding van "nominaal gewicht" op voorverpakkingen.

In 2023 zijn er 89 controles uitgevoerd bij slachterijen en uitsnijderijen.

Bij pluimveeslachterijen wordt hiernaast gecontroleerd op het watergehalte van diepvrieskuikens/-bouten. In 2023 zijn er hiervoor 47 partijen bemonsterd en geanalyseerd.

Importpluimveevlees

De lidstaten van de Europese Unie en de Europese Commissie hebben in het kader van de handelsnormen bepaald dat er met betrekking tot de import van pluimveevlees uit derde landen steekproefsgewijs moet worden gecontroleerd op het watergehalte van dit pluimveevlees. Het COKZ is in Nederland belast met het toezicht op de naleving van de gestelde eisen. Per kalenderjaar worden 200 monsters genomen en onderzocht op het watergehalte.

A person wearing a white lab coat and clear plastic gloves is shown from the chest down, holding a large, round wheel of yellow cheese on a wooden cutting board. The person is using a long, thin knife to cut into the cheese. The background is a plain, light-colored wall.

3. VOEDSEL- VEILIGHEID (EU-HYGIËNEVERORDENINGEN)

3. VOEDSELVEILIGHEID (EU-HYGIËNEVERORDENINGEN)

De EU-hygiëneverordeningen stellen voedselveiligheidsvoorschriften voor alle levensmiddelenbedrijven. Het COKZ is door VWS aangewezen als toezichthouder in de zuivel- en eiersector. De NVWA treedt namens VWS op als gedelegeerd opdrachtgever. De volgende bedrijven vallen onder het COKZ toezicht.

Zuivelinrichtingen

Primaire fase zuivel

- Melkveehouderijen
- Ontvangers van boerderijmelk

Secundaire fase zuivel

- Fabrieksmatige bereiders
- Opvolgende bereiders (verdere verwerking van kaas (producten))
- Kaasveredelaars
- Opslaglocaties
- Bereiders van bijzondere voeding
- Kleinschalige- en boerderijzuivelbereiders

Ei- en eiproducteninrichtingen

Primaire fase eieren

- Legeindpluimveehouderijen

Secundaire fase eieren

- Pakstations
- Verzamelaars
- Eiproductenfabrikanten
- Eiproductenhandelaren

De afhandeling van tekortkomingen vindt plaats overeenkomstig het interventiebeleid van de NVWA. Naast het opmaken van schriftelijke waarschuwingen en rapporten van bevindingen wordt bij betrokken bedrijven ook een herbeoordeling uitgevoerd.

3. VOEDSELVEILIGHEID (EU-HYGIËNEVERORDENINGEN)

3.1 ZUIVEL

3.1.1 PRIMAIRE FASE ZUIVEL

Nederland telt ongeveer 14.700 melkveehouderijen, waarbij naast koemelkveehouderijen (ca. 14.100 bedrijven) er ook geitenmelk- (550) en schapenmelkveehouderijen (15) en enkele paarden- (12), buffel- (19), ezellinnen (1) en kamelenmelkerijen (1) zijn. De meeste melk wordt geleverd aan een zuivelonderneming die dit verwerkt tot zuivelproducten. Alle ontvangers van boerderijmelk hebben borgingssystemen voor de melkveehouderij waarin ook de voorschriften van de EU-hygiëneverordeningen zijn geïmplementeerd. Bijna alle melkveehouderijen in Nederland vallen onder een dergelijk borgingssysteem. De controles op de borgingssystemen wordt uitgevoerd door private organisaties. Bij de melkveehouderijen die niet onder een borgingssysteem vallen, wordt direct toezicht gehouden door het COKZ.

COKZ heeft daarnaast toezicht, bestaande uit inspecties en monsternames, uitgevoerd bij melkveehouderijen waar rauwe melk direct aan de consument wordt verkocht.

Ook zijn in 2023 de MRL-overschrijdingen in de melkveehouderij beoordeeld en zijn de redenen voor melkweigeringen door de ontvanger van boerderijmelk bij melkveehouderijen beoordeeld.

3.VOEDSELVEILIGHEID (EU-HYGIËNEVERORDENINGEN)

3.1.2 SECUNDAIRE FASE ZUIVEL

Door het COKZ wordt risico-gebaseerd jaarlijks of tweejaarlijks bij alle Nederlandse zuivelproducenten en opslaglocaties een beoordeling uitgevoerd. Jaarlijks kunnen er onderwerpen worden vastgesteld die tijdens de uit te voeren beoordelingen extra aandacht krijgen.

Bij de 974 bedrijven die onder toezicht staan zijn er in 2023 totaal 932 beoordelingen uitgevoerd:

Bedrijfs categorie	Aantal bedrijven*	Aantal beoordelingen
Fabrieksmatige bereiders	130	121
Opvolgende bereiders	58	57
Kaasveredelaars	58	42
Opslaglocaties	81	47
Bereiders van bijzondere voeding	15	19
Kleinschalige- en boerderijzuivelbereiders	632	546
Totaal	974	932

*aantallen medio 2023

3.1.3 MONSTERNEMING EN ONDERZOEK

Het COKZ bemonstert zuivelproducten om te controleren of deze voldoen aan de gestelde normen. De verschillende productsoorten worden onder meer onderzocht op microbiologische criteria. De frequentie van het onderzoek per productsoort is gebaseerd op een risicoanalyse.

Er is o.a. onderzocht op de volgende parameters: *Listeria monocytogenes*, *Salmonella*, Coagulase positieve *Staphylococci* en Shigatoxine producerende *Escherichia coli* (STEC). Bij de bijzondere voedingen (zuigelingenvoeding) is daarnaast onderzocht op: *Enterobacteriaceae*, *Cronobacter* spp. en *Bacillus cereus*.

3. VOEDSELVEILIGHEID (EU-HYGIËNEVERORDENINGEN)

3.2 EIEREN

3.2.1 PRIMAIRE FASE EIEREN

Nederland telt 825* legeindpluimveehouderijen. Hiervan werken circa 82% bedrijven met een borgingssysteem (IKB Ei) waarin ook de eisen van het hygiënepakket zijn geïmplementeerd. IKB Ei is geaccepteerd door Ketenborging.nl voor de schakel legeindpluimveebedrijven. Het COKZ houdt rekening met de acceptatie van dit kwaliteitssysteem door elke 3 jaar een beoordeling uit te voeren bij legpluimveehouders die gecertificeerd zijn door IKB Ei. Bij de niet-IKB-Ei legpluimveehouders wordt 1 keer per 2 jaar een beoordeling uitgevoerd.

3.2.2 SECUDAIRE FASE EIEREN

Door het COKZ wordt risico-gebaseerd toezicht gehouden bij eierbedrijven in de secundaire fase van de keten. Hiervoor wordt twee keer per jaar of jaarlijks bij de bedrijven in deze sector een beoordeling uitgevoerd. Jaarlijks kunnen er onderwerpen worden vastgesteld die tijdens de uit te voeren beoordelingen extra aandacht krijgen.

Bij de bedrijven die onder toezicht staan zijn er in 2023 totaal 167 beoordelingen uitgevoerd.

Bedrijfscategorie	Aantal bedrijven*	Aantal beoordelingen
Verzamelaars	6	6
Pakstations	147	130
Eiproducentenfabrikanten, handelaren en opslaglocaties	34	31
Totaal	187	167

*aantallen medio 2023

3.2.3. MONSTERNEMING EN ONDERZOEK

Het COKZ bemonstert eiprodukten om te controleren of deze voldoen aan de gestelde normen. Eiprodukten worden onderzocht op de microbiologische parameters *Listeria monocytogenes* en *Salmonella*.

A close-up photograph of a person wearing a white lab coat, stirring a large copper pot filled with a yellow liquid and white curds. The person's hand is visible, holding a long metal rod. The pot is made of copper and has a large handle. The background is slightly blurred, showing more of the kitchen environment.

4.

**VERORDENING
DIERLIJKE
BIJPRODUCTEN**

4. VERORDENING DIERLIJKE BIJPRODUCTEN

In de Europese Unie is de Verordening dierlijke bijproducten (Verordening (EG) 1069/2009) van kracht, waarvan een nadere uitwerking bestaat in de vorm van Verordening (EG) 142/2011. In de Verordening zijn voorschriften vastgelegd voor de verwerking van dierlijke producten die niet bestemd zijn of worden voor menselijke consumptie. Afhankelijk van de aard van het product kunnen dierlijke bijproducten onder meer bestemd worden voor dierlijke consumptie, vergisting, compostering of verbranding. Bescherming van de voedselveiligheid en diervoederveiligheid zijn daarbij leidende principes. De voorschriften zijn in Nederland geïmplementeerd krachtens de Wet Dieren en nader uitgewerkt in het Besluit en de Regeling dierlijke producten. Dit betreft LNV-wetgeving waarvoor het opdrachtgeverschap aan het COKZ is gedelegeerd aan de NVWA.

Het COKZ heeft ook in 2023, in opdracht van de NVWA, inspecties uitgevoerd bij zuivelproducenten, legeinpluimveehuiderijen, verzamelaars, pakstations en eiproductantenfabrikanten op het voldoen van deze bedrijven aan de voorschriften voor dierlijke bijproducten. Deze inspecties zijn geïntegreerd in de inspecties die in het kader van het EU-Hygiënepakket worden uitgevoerd.

5.
**EU SUBSIDIE-
REGLINGEN**
(CROSS COMPLIANCE)

5. EU SUBSIDIEREGELINGEN (CROSS COMPLIANCE)

De Europese Verordening (EU) nr. 1307/2013 bevat voorschriften voor de rechtstreekse betalingen aan landbouwers in het kader van de steunregelingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Deze verordening bepaalt dat landbouwbedrijven voor het verkrijgen van de volledige steun moeten voldoen aan een aantal randvoorwaarden. Deze randvoorwaarden hebben betrekking op onder andere diergezondheid, dierenwelzijn, natuur en milieu en zijn voor alle landbouwers in de EU gelijk. Jaarlijks bezoekt de overheid 1% van de landbouwbedrijven die steun aanvragen om te controleren of aan de randvoorwaarden is voldaan.

In Nederland is dit toezicht op de randvoorwaarden een samenwerkingsproces waarin verschillende overheden hun eigen controletaken uitvoeren. De NVWA coördineert dit proces en selecteert de te controleren bedrijven. De selectie gebeurt voor een groot deel op basis van een risicoanalyse, daarnaast worden er jaarlijks een aantal bedrijven aselect gekozen.

Het COKZ bezoekt de selectie van melkveebedrijven en legeindpluimveebedrijven. Bij deze bedrijven controleert het COKZ de naleving van een beperkt aantal specifieke artikelen uit de Europese wet- en regelgeving. Het COKZ rapporteert de controlebevindingen aan de NVWA. Deze bevindingen worden vervolgens meegenomen in de toekenning van subsidies.

6.

INTERVENTIE- REGLINGEN

6. INTERVENTIEREGELINGEN

Het COKZ is op basis van artikel 5 van de regeling interventie 2017 aangewezen om analyses uit te voeren voor de Particuliere opslag (PO) en Openbare opslag (OO) van boter en magere melkpoeder (MMP) (Staatscourant 2017, nr. 20916).

Particuliere opslag van boter

Particuliere opslag van boter is een regeling waarbij door natuurlijke of rechtspersonen met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) contracten kunnen worden afgesloten om boter tijdelijk uit de markt te nemen en voor eigen rekening en risico op te slaan in vrieshuizen.

COKZ is in de regeling aangewezen voor het verrichten van monsteranalyses (boter) die op grond van de regelgeving moeten plaatsvinden ten einde vast te stellen of aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan. In 2023 zijn er onder deze regeling geen monsters ingeschreven en geanalyseerd.

Openbare opslag van magere melkpoeder

Openbare opslag van magere melkpoeder is een regeling waarbij magere melkpoeder voor interventie kan worden aangeboden in een vastgestelde periode.

In de Regeling Interventie is opgenomen dat het COKZ verantwoordelijk is voor de analyse van de monsters in geval van heronderzoek. In 2023 zijn in dat kader geen monsters magere melkpoeder voor heronderzoek geanalyseerd.

7. EXPORT

7. EXPORT

7.1 EXPORTCERTIFICATEN

7.1.1 COKZ-CERTIFICATEN

Het COKZ is namens de minister van LNV aangewezen⁵ voor het afgeven van (niet veterinaire) gezondheids- en andere productcertificaten ten behoeve van de export van Nederlandse zuivelproducten bestemd voor humane consumptie alsook van zuigelingenvoeding en opvolgzuigelingenvoeding.

7.1.2 VETERINAIRE NVWA-CERTIFICATEN

De NVWA is bevoegd tot de afgifte van veterinaire certificaten waarvoor het COKZ de voorbereiding doet. Door de dagelijkse aanwezigheid van een NVWA-dierenarts op het COKZ-kantoor is er voor de zuivelsector één loket in Leusden voor de afgifte van alle zuivelexportcertificaten.

Een vergelijkbare voorbereiding doet het COKZ voor de export van eieren en eiproducten. Hier wordt de voorbereiding gefinaliseerd door de afgifte van voorcertificaten. Het veterinaire certificaat voor eieren en eiproducten wordt niet in Leusden afgegeven, maar verloopt via de afdeling CoA bij NVWA.

7.2 EXPORTPROGRAMMA'S

Naast het toezicht dat het COKZ uitvoert op het gebied van het hygiënepakket en Wet dieren zijn er specifiek voor bedrijven die exporteren, exportprogramma's ontwikkeld om extra garanties te kunnen geven. Voor bepaalde derde landen zijn de voorschriften dusdanig specifiek dat er extra landenprogramma's aan worden toegevoegd die gericht zijn op de gestelde eisen in het veterinaire certificaat.

Dit alles maakt dat het COKZ door het geheel van haar toezicht en monitoringsprogramma's de individuele partijcontroles kan beperken tot steekproeven voor exportcertificering. Daarnaast wordt elke exportaanvraag bij het team exportcertificaten administratief geïnspecteerd.

⁵ Besluit dierlijke producten art. 2.11

7. EXPORT

De garantie voor een betrouwbare afgifte van zuivelexportcertificaten is gebaseerd op de volgende inspecties die door het COKZ worden uitgevoerd:

- De inspecties die het COKZ bij zuivelbedrijven uitvoert in het kader van het EU hygiënepakket;
- Controleprogramma's in het kader van de Wet dieren;
- Exportprogramma's voor de afgifte van exportcertificaten;
- Administratieve controles bij elke exportaanvraag;
- Steekproefsgewijze fysieke controles bij de afgifte van exportcertificaten.

Met bovenstaande inspecties en keuringen wordt op een regelmatige basis een grote hoeveelheid officiële inspectieresultaten gerealiseerd. Deze gegevens vormen de basis voor de borging dat aan de gestelde exporteisen van derde landen wordt voldaan en dit zowel voor COKZ kwaliteits- en gezondheidscertificaten als de veterinaire certificaten van de NVWA.

Er zijn verschillende productcontroleprogramma's beschikbaar voor zuivel, deze kunnen onderverdeeld worden in de volgende categorieën:

- Boter en boterproducten;
- Kaas en kaasproducten;
- Poedervormige producten;
- Geëvaporeerde melk en condens;
- Consumptiemelk en
- Bijzondere voeding
- Buitenlandse grondstoffen

Deze programma's betreffen maandelijkse bezoeken waarin keuringen, monsterneming en onderzoek op samenstelling, microbiologie en verontreinigingen worden uitgevoerd.

7. EXPORT

Voor controle naar specifieke bestemmingen zijn extra programma's van toepassing. Hiermee wordt geborgd dat de deelnemers aan die programma's voldoen aan de additioneel door het desbetreffende land gestelde eisen. De volgende landenprogramma's zijn van toepassing voor zuivel.

- Export Rusland/Douane Unie⁶
- Export Algerije
- Export China
- Export Brazilië

In 2022 is een start gemaakt met een uitbreiding van de fysieke steekproeven bij export voor niet-kaasproducten, alsook het zoeken naar een manier om bepaalde specifieke landeneisen zoals bijvoorbeeld herkomst en specifieke hittebehandelingen beter te borgen. De uitwerking en implementatie verloopt over verschillende jaren gezien de complexiteit en de bijbehorende noodzakelijke ICT-aanpassingen en de impact die bepaalde hervormingen op de sector hebben.

⁶ Gezien de problematiek van de EU handelsrelatie met Rusland, wordt dit programma uitgefaseerd.

7. EXPORT

7.3 AANTALLEN CERTIFICATEN ZUIVEL

De daling van het aantal aanvragen voor exportcertificering en het daarbij behorende aantal certificaten, zette door in 2023. Dit geldt zowel voor de COKZ- als de NVWA-certificaten.

Belangrijke oorzaken zijn de nog voortdurende oorlog in Oekraïne met een economische weerslag, de hoge melkprijzen in 2022 met nog (te) grote voorraden in 2023, een forse stijging in productiekosten (arbeid, energie, voer) en concurrentie met andere landen. Dit alles heeft geleid tot een lagere vraag uit de wereldmarkt. Deze lagere vraag geldt vooral China met ca 25% minder zendingen. De oorzaak hiervoor is divers: een afnemende economische groei, een dalend geboortecijfer, een stijgende lokale productie en de toegenomen concurrentie voor Nederland vanuit Nieuw-Zeeland en USA.

Door het verdere uitstel van de uitgebreide grenscontrole in het kader van de Brexit in 2023 was er geen significante verhoging van de GB-certificaten in 2023. Wel heeft het Verenigd Koninkrijk aangegeven dat de definitieve datum voor de exportcertificering van dierlijke producten 31 januari 2024 wordt.

De export naar Rusland (en Douane-Unie) is bijna compleet weggefallen en de meeste bedrijven hebben aangegeven af te willen zien van verdere deelname aan het Douane-Unie programma.

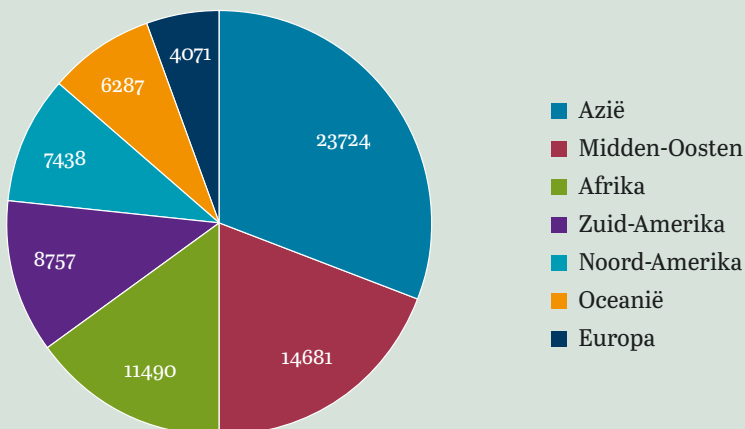
Aantal afgegeven certificaten			
Instantie	2023	2022	2021
COKZ Zuivel	42.442	45.707	48.836
Veterinair NVWA zuivel	33.581	36.214	37.697
Totaal zuivel	76.023	81.921	86.533

De 76.000 certificaten betreffen ongeveer 40.000 aanvragen (zendingen). In 2022 waren het nog 44.000 aanvragen. Een aanvraag kan betrekking hebben op meerdere certificaten. We zien een daling van bijna 8% ten opzichte van 2022.

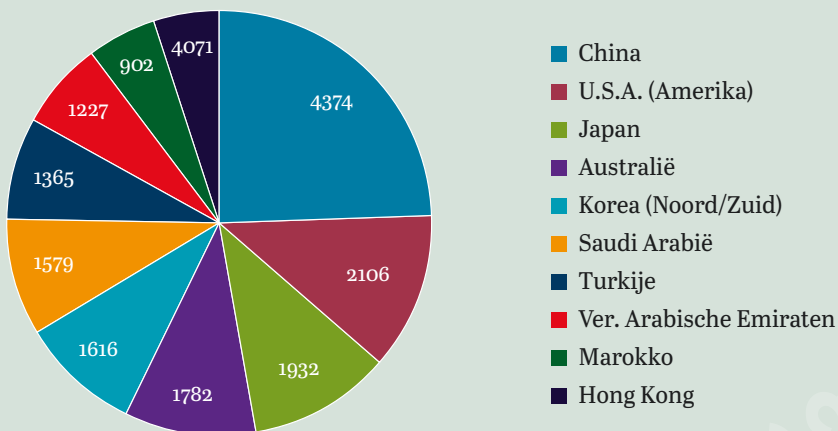

7. EXPORT

Certificaten per werelddeel

Top 10 aantal zendingen 2023

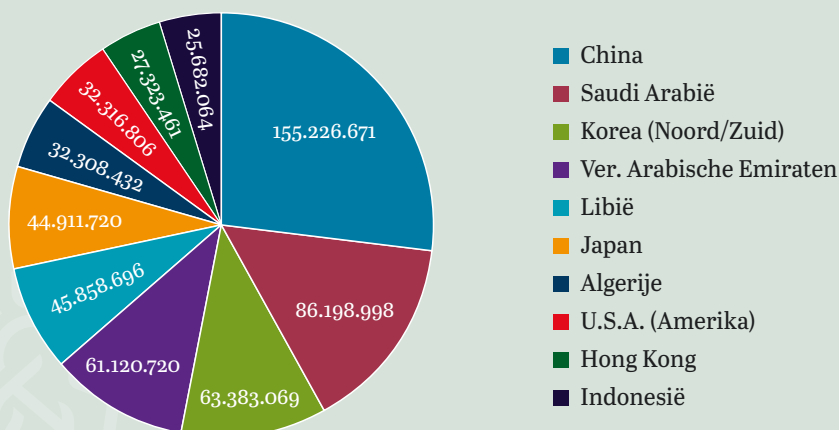
7. EXPORT

China met 4.374 aanvragen (zendingen) en 7.735 certificaten blijft de absolute koploper wat betreft het aantal aanvragen en afgegeven certificaten. Nummer 2, USA volgt op ruime afstand met 2.106 aanvragen en 3.010 certificaten. De top 7 met betrekking tot bestemmingsland blijft onveranderd t.o.v. 2022 voor wat betreft het aantal exportzendingen: China, USA, Japan, Australië, Zuid-Korea, Saudi-Arabië en Turkije. Wel zien we grote verschillen in het aantal aangevraagde certificaten per zending. Meestal betreft het één veterinaire en één COKZ-certificaat, maar voor bepaalde bestemmingen zoals Algerije worden tot 5 COKZ certificaten aangevraagd naast het veterinaire certificaat. Dit geeft vertrouwen weer in het COKZ vanuit het bedrijfsleven en derde landen waar waarde wordt gehecht aan de COKZ garanties.

Voor wat betreft het totaal aantal tonnen geëxporteerd gewicht valt met name Algerije op met een verdubbeling van het exportvolume t.o.v. 2022. Daarmee komt het voor wat betreft het exportvolume op gelijke hoogte met de USA. Ook de export naar Chili is ongeveer verdubbeld t.o.v. 2022. Het betreft vooral export van kaas voor Chili.

De belangrijkste bestemmingen voor wat betreft exportvolume in 2023 zijn China, Saudi-Arabië, Zuid-Korea, Verenigde Arabische Emiraten, Libië, Japan, Algerije en USA.

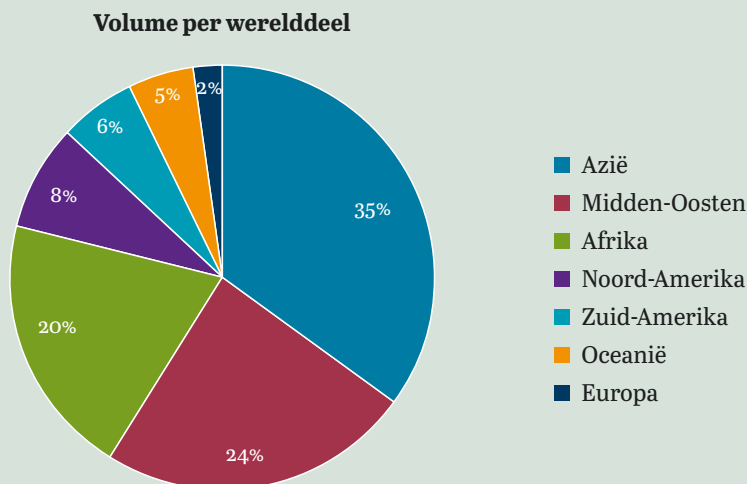
Volume in kg export

7. EXPORT

Bij de verdeling per werelddeel blijft Azië in 2023 dan ook veruit de grootste importeur van zuivelproducten vanuit Nederland gevolgd door het Midden-Oosten en Afrika.

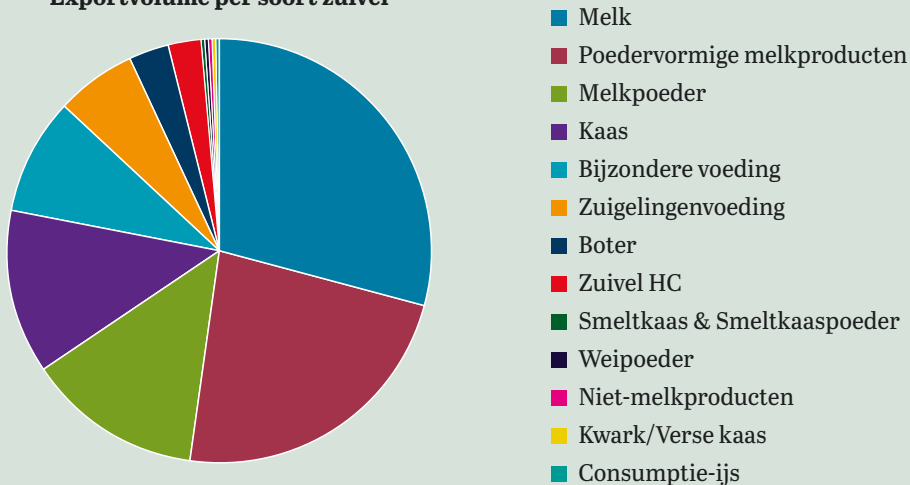

Voor Azië betreft het voornamelijk poedervormige zuivelproducten waaronder zuigelingenvoeding en bijzondere voeding, voor het Midden-Oosten vloeibare melk in diverse vormen en voor Afrika hoofdzakelijk poeders, maar ook vloeibare melk. Daarnaast blijft de export van kaas een belangrijke activiteit die de komende jaren nog kan groeien richting Azië.

7. EXPORT

Exportvolume per soort zuivel

7.4 VOORCERTIFICATEN EI(PRODUCTEN)

Het aantal voorcertificaten voor eiproducten bleef in 2023 relatief beperkt tot 469. Het betreft voornamelijk eiproducten en sporadisch consumptie-eieren. Het voorspelde brexiteffect zal pas in 2024 zijn weerslag krijgen.

Op basis van het door het COKZ afgegeven voorcertificaat kan de exporteur bij de NVWA een veterinair certificaat aanvragen

Aantal afgegeven voorcertificaten ei(producten)		
2023	2022	2021
469	557	566

De top drie wordt gevormd door Japan (27%), Turkije (12%) en Australië (9%). Het betreft niet bindende verzoekcertificering voor eiproducten voor Japan en Australië. Voor Turkije is een bindende afspraak van toepassing voor bepaalde producten.

7. EXPORT

Ook voor eieren en eiprodukten heeft het COKZ een aantal exportprogramma's gericht op specifieke landen, zoals bijvoorbeeld Singapore. Hierin staat de verschillende eisen uit het (voor)certificaat vertaald waaraan voldaan moet worden en op basis waarvan het voorcertificaat afgegeven kan worden.

7.5 AUDITS/BIJENLANDSE DELEGATIES

China zuigelingenvoeding en voeding voor medisch gebruik

De uitvoering van de SAMR audits op verzoek van China door COKZ-inspecteurs in het kader van productregistratie en voor de toelating van zuigelingenvoeding en voeding voor medisch gebruik heeft ook in 2023 plaatsgevonden. De Chinese autoriteiten hebben wel aangegeven deze inspecties weer zelf te gaan uitvoeren vanaf 2024, aangezien er geen COVID-beperkingen meer zijn. Een eventuele verlenging van de Memory of Understanding overeenkomst voor de komende jaren zal China vooral willen richten op capacity-building. COKZ en NVWA hebben via de Nederlandse ambassade in Beijing veel waardering gekregen van de Chinese autoriteiten voor de wijze waarop de audits zijn uitgevoerd.

De (her)registraties van zuivel- en zuigelingenvoedingsbedrijven voor China (GACC) blijven regulier doorgaan. Het betreft administratieve, maar ook deels fysieke inspecties, die regulier opnieuw worden beoordeeld door COKZ/NVWA en waarvan de rapportages aan China worden verzonden. De conformiteit aan Chinese regelgeving is bepalend bij de inspecties.

Zuid-Korea zuivel

Voor een delegatie van autoriteiten uit Zuid-Korea zijn presentaties gehouden over de uitvoering van toezicht door het COKZ in de zuivelsector. Er zijn een aantal zuivelbedrijven bezocht. Hierbij zijn geen opmerkingen gemaakt en de exportcertificering naar Zuid-Korea kan verder onbelemmerd doorgang vinden.

BIJLAGE

BIJLAGE

SAMENSTELLING VAN BESTUUR, COMMISSIE VAN DESKUNDIGEN EN TUCHTGERECHT

I. Statuten COKZ

Op grond van de statuten kent het COKZ onder meer:

- het bestuur;
- de secretaris;
- een of meer commissie(s) van deskundigen;
- de directeur;
- het tuchtgerecht;
- overige commissies.

Deze worden hieronder afzonderlijk besproken.

II. Bestuur en directeur van het COKZ

SAMENSTELLING BESTUUR COKZ en ROOSTER VAN AFTREDEN			
Naam	Functie	Termijn eindigt per	Herbenoembaar?
De heer J. Geurts *	Voorzitter	31 december 2027	Ja
De heer Ir. C.A.C.J. Oomen	Vicevoorzitter, Lid remuneratiecommissie	31 december 2024	Nee
Mevrouw Ir. M. Hovenkamp	Bestuurslid, Lid remuneratiecommissie	10 december 2024	Ja
Mevrouw lector Dr. Ir. A.G.J. Velthuis	Bestuurslid	10 december 2024	Ja
De heer Dr. Ir. H.J.C.M. van den Bijgaart**	Bestuurslid	15 december 2027	Ja
De heer Ir. W.J.H. van der Sande	Directeur***	n.v.t.	n.v.t.

* Aangetreden op 1 januari 2024.

** Aangetreden op 15 december 2023.

*** De directeur vervult tevens de rol van secretaris en penningmeester van het bestuur van COKZ.

BIJLAGE

III. Tuchtgerecht van het COKZ

Naam	Plaats	Deskundig voor:	
		Kaas	Eieren
De heer mr. Dr. G.M.F. Snijders, <i>voorzitter</i>	Eck en Wiel		
De heer mr. H.C.A. Walda, <i>vice-voorzitter</i>	Persingen		
De heer mr. J.S. Beukens, <i>secretaris</i>	Leusden*		
De heer ing. C. Frikkee	Edam	x	
De heer ir. J. Heida	Oranjewoud	x	
De heer ing. W.R. Postma	Nijbroek	x	
De heer ing. R.C.T. van Schie	Warmond	x	
Mevrouw H. De Baar	Den Bommel		x
De heer J.H. de Boed	Middelharnis		x
De heer J. Brok	Enter		x

IV. Commissie van deskundigen

In 2023 zijn er geen commissies van deskundigen actief geweest.

BIJLAGE

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

BGA	Beschermde Geografische Aanduiding
BLK-1	Beter Leven Keurmerk met één ster
BOB	Beschermde Oorsprongsbenaming
COKZ	Controle Orgaan Kwaliteits Zaken
EU	Europese Unie
EU-HP	Hygiënepakket op basis van de EU-hygiëneverordeningen
GTS	Gegarandeerde Traditionele Specialiteit
HFAA	Health and Food Audits and Analysis
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IKB Ei	Integrale Keten Beheersing Ei
LNv	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
MRL	Maximale residulimiet
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
PFAS	Per- en polyfluoralkylstoffen
PVV	Partij voor de Vrijheid
RMO	Rijdende Melk Ontvangst
RvA	Raad voor Accreditatie
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SAMR	State Administration of Market Regulation of the People's Republic of China
STEC	Shiga-toxine producerende E. coli
THT	Tenminste houdbaar tot
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
ZBO	Zelfstandig Bestuursorgaan

COLOFON

Het jaarverslag van het COKZ is ook te vinden op www.cokz.nl.

Controle Orgaan Kwaliteits Zaken

Fokkerstraat 1

Postbus 250, 3830 AG Leusden

Telefoon : 033 496 56 96

E-mail : info@cokz.nl

Website : www.cokz.nl

Controle Orgaan
Kwaliteits Zaken

